

Innlegg innspillkonferanse 15.11.2017

4 minutt er akkurat nok til en appell, så det er det dere får:

Et sterkt og tydelig kulturliv er en forutsetning for et demokratisk samfunn.

Kunstneriske uttrykk er kanskje våre viktigste voktere av ytringsfriheten, og sikrer at det humane aspektet er grunnleggende for vår samfunnsbygging.

Den kunstneriske opplevelsen er både en her og nå opplevelse, som oppstår i møtet med ulike kunstneriske uttrykk – men også et utgangspunkt for refleksjon.

De sterkeste kunstneriske opplevelsene er ofte menneskelige møter, mellom publikum og musikere, skuespillere og dansere. Disse opplevelsene er med og former oss som mennesker, hvem vi er, hvordan vi oppfatter oss selv i forhold til andre, hvilke indre kompass som blir styrende både for den enkelte av oss, men også for samfunnet som helhet.

I en tid som preges av informasjonsoverflod i høyt tempo, tror jeg disse refleksjonsrommene blir stadig viktigere. Facebook og Snapchat er gode verktøy for formidling og klarer seg helt fint på egen hånd, men den profesjonelle kunstneren og den frivillige kulturarbeideren trenger et sterkt og tydelig offentlig engasjement for ikke å drukne i informasjonsflommen.

Kunst- og kulturfeltet skal og må være et prioritert område i det vi definerer som et felles samfunnsansvar, som finansieres over skatteseddelen.

Så når det skal lages en ny kulturmelding for de neste 15 årene, så må kunsten og mennesket fremdeles stå i sentrum – det er forutsetningen for og kjernen i en kulturmelding.

Vi har i dag en tredeling mellom nasjonal, regional og kommunal kulturpolitikk.

Denne pyramiden er viktig å videreføre også i fortsettelsen.

En overordnet, nasjonal kulturpolitikk med direkte statlige tilskudd til region- og landsdelsinstitusjonene sikrer en nasjonal infrastruktur og et likeverdig kulturtilbud, der kunstens egenverdi står i sentrum.

Ordningen med delt finansieringsansvar for disse institusjonene trykker forutsigbare rammebetingelser, men også lokalt eierskap og forankring.

Det delte ansvaret sikrer også en dialog mellom de tre forvaltningsnivåene som er verdifull for alle parter. Jeg er redd avstanden mellom den "sentrale staten" og den enkelte region blir større dersom dette ansvaret overføres til regionene.

Fylkesrådmannen har i sitt innspill til regionreformen skrevet følgende:

Tilskotsordningane som Norsk Kulturråd og Kulturdepartementet forvaltar, og som går til regionale arrangement og institusjonar, bør leggjast til regionalt folkevalt nivå. Det folkevalde regionale nivået vil kunne gjere lokale og regionale avvegingar i tildelingsprosessane med utgangspunkt i nærleik til arrangement og institusjonar.

og videre:

Det må i tillegg opnast for stor grad av regional politikktforming.

Det er ikke regionale hensyn som skal være førende for sentrale kunstinstitusjoners oppdrag. Det er ikke regionale prioriteringer som skal bestemme hvilke kunstneriske uttrykk den enkelte kunstneren skal arbeide med.

Det er kunstens egenverdi, kvalitet og utvikling på egne premisser som er grunnmuren i alt kunstnerisk virke.

Det fordrer også kompetente kulturbyråkrater, som kan ha "fingeren på pulsen" i forhold til den utviklingen som skjer.

Når den nye Vestlandsregionen velger å plassere kulturadministrasjonen i Leikanger – er det neppe ut fra en tanke om at Leikanger har best tilgang til den "kritiske massen" av kunstneriske og kulturelle uttrykk – som er en forutsetning for "fingeren på pulsen" – da handler det mer om regionpolitiske hensyn – hvilke deler av den nye regionen skal få hvor mange regionale arbeidsplasser.

Enger-utvalget viste til en spenning mellom *statlige kulturpolitiske mål* om kvalitet og nyskaping, og fylkeskommunenes *regionalpolitiske tenkning* som mer fremhever kulturens ringvirkninger for steds- og næringsutvikling, helse, utdanning osv. Utvalget viste også til at «ytringskulturen» blir nedprioritert lokalt.

Dersom framtidens kulturpolitikk blir instrumentell, taper vi som demokratisk samfunn. Da mister vi ytringsfrihetens viktigste vaktbikkjer.